Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Asiantuntijalausunto

18.3.2022

mmv@eduskunta.fi

Asia: HE 27/2022 vp Kansallinen ilmastolaki

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä uudeksi ilmastolaiksi, jonka tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta ja edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2035 ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuden. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Vuodelle 2050 asetettua päästövähennystavoitetta päivitettäisiin verrattuna voimassa olevaan ilmastolakiin ja säädettäisiin myös nielujen vahvistamisen tavoitteesta.

MTK nostaa ilmastolakiesitykseen liittyen seuraavat huomiot:

- MTK on vaatinut kunnianhimoista kansainvälistä ilmastopolitiikkaa ilmasto-ohjelmassaan (2018). Oleellista on, että fossiiliset päästöt saadaan alas ja hiilidioksidin takaisinkytkentä ilmakehästä ylös. Uusiutuvalla biomassalla on korvattava fossiilisia materiaaleja, mutta biomassojen tuottaminen vaatii ilmastonmuutokseen sopeutumista. Nämä linjaukset ovat oleellinen pohja ilmastolain päivityksessä, jonka tulee ottaa **huomioon ihmisten perustarpeet (ruoka, lämpö ja suoja) ja siten kansallisten maa- ja metsätalouselinkeinojen toimintaedellytykset**, joiden välttämättömyys on kiistaton Venäjän hyökkäyssodan seurauksena.

- Siten MTK vaatii, että **ilmastolaki säilytetään jatkossakin puitelakina** ja että sektorikohtaisista päästövähennystoimista säädetään sektorilainsäädännössä tarpeen mukaan.

- Koska ilmastolain suunnittelujärjestelmä laajennettaisiin koskemaan maankäyttösektoria, lakiesitys ja siihen liitettävä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) ovat erityisen tärkeitä maa- ja metsätalouselinkeinoille**. MTK pitää oleellisena, ettei maankäyttösektorille aseteta määrällisiä tavoitteita itse ilmastolaissa**, vaan mahdollisia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita asetetaan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU:ssa §12) mukaan lukien ilmastonmuutoksen sopeutuminen (§10) sekä kansallinen ruuan- ja energian huoltovarmuus.

- Siten MTK pitää oleellisena, että ilmastolain suunnittelujärjestelmän yleisissä vaatimuksissa (§8) on **kirjaus kansallisesta ruokaturvasta**, mom. 7. Ruokaturvaan viittaaminen on linjassa myös Pariisin ilmastosopimuksen Artikla 2:n kanssa.

- MTK pitää myös tärkeänä 8§:n momenttia 8, jossa viitataan mahdollisiin vaikutusksiin luonnon monimuotoisuuteen. **Ilmasto- ja luonnon monimuotoisuus -kysymykset on nähtävä osana kokonaisuutta, jossa sekä luonto että ihminen voi hyvin**, tarkoittaen että ihmisen perustarpeet tulevat myös tyydytetyksi. Fysiologisten perustarpeiden tyydyttämiseksi on edistettävä hengissä säilymisen fyysisiä edellytyksiä, joita ovat vesi, ruoka, lämpö ja suoja.

- Lain ja suunnittelujärjestelmän tavoitteissa §2 mom. 1 nielujen aikaansaamien poistumien kasvattamiseen 2035 jälkeen. MTK muistuttaa, että hiilidioksidin takaisinkytkentä luontopohjaisilla ratkaisuilla on merkittävä mutta ei voi jatkua loputtomiin. Tiettyyn rajaan asti nieluja voi kasvattaa, ja se edellyttää uusiutuvaa kasvien kasvua, eli sadonkorjuuta ja biomassojen käyttöä ja uuden istutusta ja kylvöä, eli kestävää metsä- ja maataloutta siten että maa pysyy vireän vihreän kasvun peitossa. Luontopohjaisten nielujen kasvattamista haastaa ilmastonmuutoksen edetessä taudit, tulvat ja tuholaiset. Koska vuosikymmeniä jatkuva nielujen kasvattaminen tuskin on mahdollista, **luontopohjaisten ratkaisujen lisäksi tarvitaan lisää teknisiä nieluja, joiden osuus luontopohjaisiin verrattuna on toistaiseksi marginaalinen.**

- Jotta biomassojen kasvu ja huoltovarmuus turvataan, **MTK pitää esitettyä ilmastolain §10:n kansallisen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaa (KISS) välttämättömänä.**

- § 11:n **Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) osalta** MTK korostaa taakanjakosektorin ja siinä maatalouden päästökehityksen **mittariston päivittämistä siten, että viljelyn teknologiset ratkaisut tulevat huomioiduiksi.** Tämä on oleellista ruokaturvan kannalta. MTK:n ja SLC:n LUKE:lta tilaamassa ilmastotiekartassa (2020) päästöskenaariot lasketaan yhdessä taakanjakosektorin maatalouskaasujen ja maankäyttösektorin hiilidioksidin avulla, mikä on oltava jatkossa myös KAISU:n tavoite. **MTK muistuttaa, että parhaillaan on menossa paljon uutta tutkimusta, jossa ruuantuotannon maaperäpäästöt tarkentuvat.**

- Koska tutkimustieto karttuu ja maankäytön realismi arjen maa- ja metsätaloudessa ovat muutoksessa, **MTK näkee ongelmalliseksi laissa kuvatun §12 Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) sisällön yksityiskohdat ja viittauksen arvioon 10–15 vuoden päähän.**

- Koska komission 55-valmiuspaketin ja LULUCF-asetuksen lainsäädäntö on valmistelussa, **kansallisen ilmastolain pikaista päivitystarvetta ei tule virittää viittaamalla EU-velvoitteisiin ja poistumiin** (§2 mom 4).

Helsingissä 18.3.2022

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Liisa Pietola
Ympäristöjohtaja